



Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui  
Sauliui Skverneliui

2019-03-14 Nr. 39

## **DĖL PASIŪLYMŲ IR PASTABŲ ILGALAIKIO TVARAUS VIEŠOJO SEKTORIAUS DARBUOTOJŲ DARBO UŽMOKESČIO FINANSAVIMO IKI 2025 METŲ STRATEGIJOS PROJEKTUI**

Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija (toliau–LPSK), siekdama užtikrinti konstruktyvų ir prasmingą Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudarytos komisijos „Ilgalaikio tvaraus viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio finansavimo iki 2025 metų strategijos projektui parengti“ (toliau – Komisija) darbą bei įgyvendinti pagrindinį komisijos tikslą – didinti viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokestį, išnagrinėjo 2019 m. kovo 4 d. pateiktą „Ilgalaikio tvaraus viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio finansavimo iki 2025 metų strategiją“ (toliau – Strategija) ir teikia savo pasiūlymus ir pastabas Strategijai tobulinti:

1. Atsižvelgiant į tai, kad Strategija apima darbo užmokesčio finansavimą iki 2025 metų, LPSK kelia pagrįstą abejonę dėl Strategijos teisinės reikšmės ir sutartų priemonių tęstinumo po 2020 m. Seimo rinkimų. Objektyviai vertinant tai, kad pasikeitus Lietuvos Respublikos Vyriausybei ankstesnių vyriausybių pradėti darbai nėra tęsiami, išskyrus išsipareigojimus pagal tarptautines sutartis, LPSK siūlytų rengti ne abstrakčią Strategiją, o susitarimus įforminti kaip konkrečių teisės aktų pakeitimus, numatant atskirų išsipareigojimų įsigaliojimo datas, suformuoti pakeitimų paketą ir teikti Lietuvos Respublikos Seimui ar kitoms atitinkamų sprendimo priėmimo teisę turinčioms institucijoms. Konkrečių siūlymų neįforminus kaip teisės aktų nuostatų, Strategijos terminas iki 2025 m. yra nepriimtinas, atsižvelgiant į tai, kad už Strategijos įgyvendinimą atsiskaitys Seimas, kuris bus išrinktas 2024 m. LPSK siūlo sistemškai visoje Strategijoje bei jos pavadinime numatyti 2020 metus, kaip galutinį terminą, kadangi tai yra paskutiniai metai, kuriais šiuo metu veikianti Vyriausybė gali priimti ir įgyvendinti priimtus išsipareigojimus.

2. Atsižvelgiant į tai, kad atskiruose sektoriuose yra pasirašytos šakos kolektyvinės sutartys, LPSK atkreipia dėmesį, kad Strategijoje pateikiami siūlymai negali bloginti kiekviename atskirame sektoriuje sulygtų šalių išsipareigojimų. Kaip atspirties tašką deryboms, LPSK laiko sektorių kolektyvinėse sutartyse sulygtas nuostatas.

2.1. Strategijos 80.1.2. punktas numato ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojų darbo užmokestį didinti palaipsniui, siekiant panaikinti atotrūkį nuo bendrojo ugdymo mokytojų darbo užmokesčio. Atkreiptinas dėmesys, kad 2017 m. lapkričio 22 d. pasirašytos Lietuvos švietimo ir mokslo kolektyvinės sutarties Nr. S-631 8.7. p. šalys susitarė ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų atlyginimus sulyginti su bendrojo ugdymo mokyklų mokytojų darbo užmokesčiu iki 2020 m.

2.2. Vadovaujantis 2018 m. rugpjūčio 31 d. pasirašytos Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos šakos kolektyvinėje sutartyje Nr. 2/3-133 naudojamomis sąvokomis, Strategijos 80.2.1. punktas taisytinai sekančiai:

„8.2.1. 2020 m. įgyvendinti LNSS šakos kolektyvinės sutarties ir jau pasiektų susitarimų nuostatas dėl darbo užmokesčio ~~gydytojams ir slaugytojams~~ **asmens sveikatos priežiūros specialistams** didinimo – siekti, kad gydytojų VDU (bruto) 2020 m. antro pusmečio pradžioje būtų ne mažesnis kaip 3250 eurų, slaugytojų VDU (bruto) – ne mažesnis kaip 1625 eurų. Ateityje išlaikyti tvarią darbo užmokesčio gydytojams ir slaugytojoms didinimo proporciją iki 2025 m. užtikrinant vidutinį 3 VDU dydžio darbo užmokestį gydytojams ir 1,5 VDU slaugytojams, skaičiuojant nuo einamųjų metų VDU. Darbo užmokesčio ir VDU santykio augimo spartą sieti su įgyvendinamais sveikatos apsaugos sistemos struktūriniais ir efektyvumo pokyčiais. Didėjant gydytojų darbo užmokesčiui, sistemiškai turi būti peržiūrimi ir gydytojų rezidentų pareiginės algos koeficientai.“

3. Strategijos V skyriaus 78.1 punktas numato, kad per 2 metus, t.y. iki 2021 m. bus atstatytas iki ekonominės krizės buvęs bazinis dydis (183 eurai), o konkretus bazinis dydis suderamas nacionalinėje kolektyvinėje sutartyje. Šis punktas nepriimtinas dviem aspektais:

1) Bazinio dydžio atstatymas į iki ekonominės krizės buvusį lygį yra nediskutuotinas ir tai negali būti derybų ar susitarimų objektu, kadangi tai yra Valstybės pareiga apibrėžta Lietuvos Respublikos Konstitucijoje. Konstitucinis Teismas dar 2010 m. balandžio 20 d. sprendime pažymėjo, kad nebelikus itin sunkios ekonominės, finansinės padėties turi būti vėl taikomi iki šios padėties susidarymo valstybėje buvę nustatyti atlyginimų dydžiai; kad iš konstitucinio biudžetinių metų instituto įstatymų leidėjui kyla pareiga svarstant bei tvirtinant kitų metų valstybės biudžetą iš naujo įvertinti realią valstybėje susiklosčiusią ekonominę, finansinę padėtį ir spręsti, ar ji vis dar yra itin sunki, ar pajamų į valstybės biudžetą surinkimas vis dar yra taip sutrikęs, kad dėl to valstybė negali vykdyti priimtų įsipareigojimų ir todėl kitiems biudžetiniams metams turi būti nustatomas toks teisinis reguliavimas, pagal kurį būtų mokami sumažinti atlyginimai. Nėra pateikiama jokių argumentų, pagrindžiančių valstybėje susiklosčiusią sunkią ekonominę, finansinę padėtį, neleidžiančią bazinį dydį grąžinti į prieškrizinio laikotarpio metu galiojusį dydį.

Atvirkščiai, pateikiami tik teigiami paskutinių metų valstybės makroekonominiai rodikliai, įgalinantys teigti, kad valstybėje nebėra sunkios finansinės ir ekonominės padėties. Atsižvelgiant į tai, LPSK mano, kad siūlomas teisinis reguliavimas taikytinas Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų bei valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis nedera su Konstitucinio Teismo suformuota doktrina, pagal kurią sumažinti atlyginimai būtų mokami tik laikinai, t. y. tol, kol valstybėje yra susidariusi atitinkama ypatinga situacija. LPSK siūlo numatyti, kad 2020 metais būtų atstatytas iki ekonominės krizės buvęs bazinis dydis (183 eurai);

4. Strategijos 78.2 p. numato bazinio dydžio didinimą kasmet 2 procentais nepriklausomai nuo infliacijos dydžio. LPSK nuomone šis dydis privalo būti siejamas su infliacija ir neapribojamas konkrečiu skaičiumi, o deryboms paliekamas einamųjų metų šalies VDU augimo vidurkis.

5. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu vyksta derybos dėl Nacionalinės kolektyvinės sutarties, kurios objektas yra viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio didinimas 2020 m., LPSK mato šių dviejų dokumentų koreliaciją ir sąlyčio taškus. LPSK mato galimybę pritarti strategijai tik užbaigus derybas dėl Nacionalinės kolektyvinės sutarties. Kitu atveju, LPSK nuomone, Strategijos nuostatos apribos derybų galimybes ir užkirs kelią suderėti geresnes sąlygas, nei numato Strategija. LPSK mano, kad dėl Strategijos ir Nacionalinės kolektyvinės sutarties, kaip dviejų glaudžiai finansiškai susijusių dokumentų, gali būti sutariama tik tuo pačiu metu, taip užtikrinant, kad šie dokumentai neribotų vienas kito nuostatų.

Pirmininkė



Inga Ruginienė